

27 of 119 DOCUMENTS

Nederlands Dagblad

Nederlands Dagblad

December 29, 2007 Saturday
Het Katern Editie

Het laatste kind in het bos. Hoe we onze kinderen weer in contact brengen met de **natuur**

BYLINE: tjirk van der ziel

SECTION: Blz. 17

LENGTH: 1228 woorden

Ach, de jaren van de jongeling. Tijd van plezier met volle teugen, een zorgeloos bestaan. Prediker wist er wel raad mee. Geniet! Voor je het weet is het allemaal voorbij. Die jammerklacht is van alle tijden en plaatsen. Hoe ouder en grijzer en hoe dieper de rimpels, hoe intenser de pijn van de verloren jeugd.

Niets nieuws onder de zon. Maar ditmaal is het menens. Voor het eerst sinds mensenheugenis was het vroeger inderdaad beter, stelt de Amerikaanse journalist Richard Louv, die verbijsterd door zijn land reisde, vergeefs op zoek naar kinderen die buiten spelen. Waar is dat jonge grut gebleven? Zelf had hij als jochie naar hartelust door bossen gebanjerd, in bomen geklommen, over sloten gesprongen, zich aan brandnetels bezeerd, in kreupelhout verstoppertje gespeeld, eindeloos met stukjes touw naar vissen gehengeld. Nu voelde hij zich het laatste 'scharrelkind' op aarde. Welke school hij ook bezocht, de kids konden hem haarfijn uitleggen hoe het zit met de opwarming van de aarde of met de ontbossing in de Amazone. Maar niet één wist uit eigen ervaring te vertellen hoe het is om in je eentje door struiken te struinen of zomaar ergens in het gras naar de wolken te kijken. Toen Louv jong was, wist hij niets van milieuproblemen. „Maar ik kende bij mij in de buurt wel elke bocht in de beekjes en elk gat in de uitgesleten zandpaden." Binnen één generatie is onze verhouding met de natuur drastisch veranderd. Met natuur bedoelt hij: natuurlijke wildheid. Dat kan al een braak stukje achtertuin zijn. Waar maakt niet uit, als kinderen maar spelen, fantaseren, dingen ontdekken, verwonderd raken. Geluksmomenten met een gouden randje. Het zijn deze jeugdherinneringen die volwassenen koesteren en vaak in heimelijke nostalgie doen omzien. Vroeger ging je kamperen en vertelde je elkaar bij het kampvuur griezilverhalen. Tegenwoordig ga je op computerkamp en wissel je de laatste programma's uit. Een leerling uit groep zes in San Diego zei onomwonden: „Ik speel liever binnen want daar heb je stopcontacten." De gevolgen zijn rampzalig, roept Louv bekommerd van de daken. In tien jaar tijd groeide het aantal Amerikaanse kinderen tussen twee en vijf jaar met ernstig overgewicht met 36 procent. Ook nam het gebruik van antidepressiva toe. Zijn boek Het laatste kind in het bos is doorspekt met dit soort gegevens. Na consultatie van deskundigen komt hij tot de conclusie dat we onze kinderen moeten redden van de 'natuurtekortstoomnis'. Geen medische term, maar de alarmbel klinkt duidelijk: het kind zit te veel en krijgt concentratieproblemen. De remedie: schuif alle pillen aan de kant en ga buiten spelen. Bouw samen eens een hut. Laat je zintuigen eens flink tintelen. Voel, proef, ruik. Want de natuur blijkt zeer effectief voor het afreageren van alledaagse spanningen. Buiten dollen lucht op. Het is balsem voor de kleine ziel. Kijk naar kinderen die op het platteland opgroeien. Die kennen minder angst en stress, en hebben een groter gevoel van eigenwaarde. Bovendien zijn ze creatiever en doen het beter op school. Gun het kind een eigen wereldje. Geef ze playscapes, gunstige speelplekken in plaats van ongere hangplekken. Louv kwam de vervreemding op het spoor, toen hij eind jaren tachtig drieduizend ouders en kinderen interviewde voor een publicatie over veranderingen in gezinnen. In veel gesprekken kwam de natuur ter sprake, terloops, als niet ter zake doende. Maar de journalist in hem wist dat hij hier iets nieuws te pakken had. Hij vernam van de ouders dat hun vaders en moeders óók buiten waren. Niks fitness of internet, maar gewoon op straat een praatje maken. Dus kroop hun kroost eveneens de deur uit. Maar die kinderen, pakweg geboren tussen 1946 en 1964, zegt

Het laatste kind in het bos. Hoe we onze kinderen weer in contact brengen met de natuur Angst Sympathiek Laat de jeugd maar lekker aanmodderen Nederlands Dagblad December 29, 2007 Saturday

Louv, zouden wel eens de laatste generatie kunnen zijn die nog een individuele, vertrouwde relatie met het land hebben. Hoe heeft het zover kunnen komen? Een sociaal-culturele verklaring is de snelle verandering van een agrarische naar een verstedelijkte samenleving. Tot in de jaren zestig hadden de meeste gezinnen nog een of andere relatie met de landbouw. Op de boerderij van oom of opa ging men klussen, hooien en vooral spelen. Dat is nu voorbij. Wat rest is plankenkoorts. We kennen de natuur niet meer. Tel daarbij de angst voor kinderlokken en halve gekken met wapens, en moderne ouders ontwaren achter elke boom een griezel. Nee, dan liever de hermetisch afgesloten ballenbak bij McDonald's. Blijkbaar heeft Louv bij Amerikanen een gevoelige snaar getroffen, want in een mum van tijd vlogen 200.000 boeken de winkel uit. In Nederland raakte landbouwminister Gerda Verburg onder de indruk, en zette zich persoonlijk in voor een vertaling. Want is het hier nu zo beter gesteld? Het boek was nog niet uit of onderzoekers van de Vrije Universiteit becijferden dat één op de drie kinderen nog nooit met de klas in de natuur is geweest, laat staan alleen. Net als Louv spraken zij van een verontrustende vervreemding van de natuur. Voor wie dit overdreven vindt, hij speure rond in onze bossen. Ook hier blijven bijvoorbeeld de bramen en bessen onaangeroerd. Nog maar een generatie geleden was de plukkerij een familie-uitje, nu ploffen de bosvruchten keurig verpakt in de boodschappenkar van de supermarkt. Op weg naar de vakantiebestemming zitten kinderen achterin naar een film te staren, zonder oog voor het landschap. En wie weet skiën ze net als in Amerika op wintersport met koptelefoons de helling af. De stilte buiten, het urenlang zwerven door bos en hei zonder een mens tegen te komen, we zijn het niet meer gewend. Tegenwoordig prikkelen Nintendo en Playstation de verbeelding; voor contact met de natuur verlustigen we ons in de recente bioscoopkraker Earth. Het laatste kind in het bos is de moderne versie van de terug-naar-de-natuur-beweging, die opgang deed sinds de Romantiek, begin negentiende eeuw. Ze is sympathiek, maar helaas worden sommige zaken te zeker voorgesteld. Vele studies zouden wijzen op een positief verband tussen natuurervaring en onze fysieke en emotionele gezondheid. „Het bewijst stapelt zich op”, schrijft Louv, dat directe omgang met de natuur heilzaam kan zijn voor kinderen met ADHD. Maar Agnes van den Berg, Nederlands bekendste omgevingspsychologe, is veel minder stellig. In een recent rapport komt zij uit op slechts negen studies die het predikaat wetenschappelijk verdienen. Zij concludeert daaruit dat het onderzoek naar de relatie tussen kind en natuur „nog in de kinderschoenen staat”. Ondanks deze kanttekening blijft Louvs boek zeer lezenswaardig. Het interessantste is het laatste hoofdstuk, waarin staat dat christenen anders zijn gaan denken over de natuur als schepping van God. 'Onderwerpen' wordt ingeruild voor 'onderhouden'. Deze opvatting wordt door vrijwel alle Amerikanen gedeeld, ook niet-gelovigen. „Het lijkt erop dat in de Amerikaanse cultuur de heilige schepping het meest geëigende concept is om uitdrukking te geven aan de heiligheid van de natuur”, citeert Louv met instemming een rapport uit 1995. Hij voegt eraan toe: spirituele gevoelens vormen het krachtigste wapen voor behoud van de aarde. Dus, vaders en moeders, trek dit weekeinde de stekker uit het stopcontact en sleur uw spruiten naar buiten. Maak er maar lekkere wildebrassen van. Het is goed voor onszelf en voor de natuur.

Buitenspelen is goed voor kinderen, meent journalist Richard Louv. foto uitgeverij jan van arkel

LOAD-DATE: December 29, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

Copyright 2007 Nederlands Dagblad B.V.
All Rights Reserved